

Pressiteade

Luxembourg, 23. september 2021

Ukraina reformidele antud ELi toetus ei ole olnud tulemuslik suurkorruptsiooni vastu võitlemisel

Euroopa Kontrollikoja eriaruande kohaselt on suurkorruptsioon ja n-ö riigi kaaperdamine Ukrainas ELi tegevusest hoolimata endiselt laialt levinud. EL on püüdnud käsitleda Ukrainas esinevat korruptsiooni valdkondadevahelise prioriteedina. EL on suunanud rahalisi vahendeid ja teinud jõupingutusi erinevate sektorite kaudu alates konkurentsikeskkonnast kuni kohtusüsteemi ja kodanikuühiskonnani. Kuid audiitorite sõnul ei ole toetus ega võetud meetmed oodatud tulemusi andnud.

EL on juba üle 20 aasta toetanud Ukrainat tema reformikava elluviimisel. Võitlus korruptsiooniga, mis on riigi arengu üks peamine takistus ja vastuolus ELi väärtustega, on selle toetuse lahutamatu osa. Suurkorruptsioon ja riigi kaaperdamine on Ukrainas laialt levinud. Lisaks konkurentsi ja majanduskasvu takistamisele kahjustavad need ka demokraatlikku protsessi. Korruptsiooni tõttu kaotatakse igal aastal kümneid miljardeid eurosid. Euroopa Komisjon, Euroopa välisteenistus ja ELi nõuandemissioon on püüdnud seda küsimust lahendada ning toetanud mitmeid reforme õigusriigi tugevdamiseks ja korruptsiooni vastu võitlemiseks Ukrainas.

EL on pikka aega olnud teadlik oligarhide, kõrgete ametnike, poliitikute, kohtusüsteemi ja riigiettevõtete vahelistest sidemetest. Samas ei ole ta audiitorite sõnul välja töötanud konkreetset strateegiat suurkorruptsiooni ja domineeriva oligarhilise süsteemi vastu võitlemiseks. Näiteks tegeletakse äärmiselt vähe ebaseaduslike rahavoogude (sealhulgas rahapesu) probleemiga. Sellegipoolest on EL toetanud Ukrainas paljusid korruptsioonivastaseid reforme ja meetmeid. Enamikul juhtudel sõltub toetuse suurus teatavate tingimuste täitmisest. Komisjon on selliseid nõudeid siiski sageli liiga vabalt tõlgendanud ning selle tulemusel hinnatakse tulemusi sageli liiga positiivselt. Audiitorid toovad selle näiteks viisavabaduse süsteemi. Kõnealuse süsteemi toimimist ei ole uuesti läbi vaadatud, kuigi kaks kolmest ELi toetuse tingimusest ei ole täidetud.

Pressiteate eesmärk on edastada Euroopa Kontrollikoja eriaruande põhisõnumid. Eriaruanne on tervikuna kättesaadav veebisaidil eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

„Hoolimata ELi poolt Ukrainale antud mitmekesisest toetusest, kahjustavad oligarhid ja nende erahuvid jätkuvalt õigusriigi põhimõtet Ukrainas ja ohustavad riigi arengut,“ ütles aruande eest vastutav Euroopa Kontrollikoja liige Juhan Parts. „Ukraina vajab eesmärgistatud ja tõhusat strateegiat, et võidelda oligarhide võimuga ja hoida ära riigi kaaperdamist. EL saaks aga varasemaga võrreldes palju rohkem ära teha.“

Kohapeal on ELi abi andnud vaid piiratud tulemusi. ELi toetus konkurentsi kahjustavate struktuuride ja käitumise vastu võitlemisele on keskendunud riigiettevõtete juhtimisele ja Ukraina õigusaktide ühtlustamisele ELi normidega. Kui toetused sõltumatutele meediakanalitele ja aktivistidele välja arvata, ei ole ELi abi keskendunud avaliku sektori ettevõtetega seotud suurte korrupsiooniskeemide kindlakstegemisele. Kuna aga nii paljud Ukraina ettevõtted on korrumpeerunud monopolid või oligopolid, on audiitorid arvamusel, et EL oleks pidanud tegutsema otsesemalt vaba ja ausat konkurentsi takistavate asjaolude kõrvaldamiseks.

ELi toetus kohtureformile ei andnud samuti piisavaid tulemusi. Sellest hoolimata on ELi projektid ja suutlikkuse suurendamise abi aidanud Ukraina põhiseadust ja paljusid seadusi muuta. Audiitorite sõnul toetati nende abil ka uue ülemkohtu loomist. Need saavutused on aga pidevalt ohus, sest on tehtud arvukaid katseid õigusaktidest mööda hiilida ja reforme nurjata. See on põhjustanud suuri tagasilööke, mida ELi meetmed ei ole suutnud leevendada.

Peamistel korrupsioonivastastel institutsioonidel, mille loomisele EL kaasa aitas, on ikka veel raskusi oma positsiooni kehtestamisega. Kogu kõrgema tasandi korrupsioonijuhtumite uurimise, nende eest süüdistuse esitamise ja otsuste tegemise süsteem on väga habras. Kuigi kõrgem korrupsioonivastane kohus on hakanud saavutama arvestatavaid tulemusi, seatakse sellele tõhusus, sõltumatus ja kestlikkus pidevalt kahtluse alla. Veel üheks näiteks on riiklik korrupsioonivastane amet. Kuigi ELi poliitiline toetus on aidanud hoida ameti toimiva ja sõltumatuna, on ta pidevalt ohus ning tema otsused sõltuvad näiteks prokuröridest ja kohtuekspertiisist. Audiitorid leiavad, et kui üks lüli institutsioonilises ahelas on nõrk, ei saa kogu ahel korralikult toimida.

Selgitav taustteave

Ukraina on ELi idapartnerluse riik ja teda toetatakse Euroopa naabruspoliitika rahastamisvahendist, mille tingimuseks on õigusriigi põhimõtte järgimine. Euroopa Komisjon on alates 2014. aastast eraldanud Ukraina makromajandusliku finantsabi programmidele ligikaudu 5,6 miljardit eurot ja abiprogrammidele 2,2 miljardit eurot. Euroopa Komisjon tagab ka Euroopa Investeerimispanka laene 4,4 miljardi euro ulatuses. EL on Ukraina suurim rahastaja.

Eriaruanne nr 23/2021: „Suurkorruptsiooni vähendamine Ukrainas: mitu ELi algatust, kuid tulemused on endiselt ebapiisavad“ on kättesaadav kontrollikoja veebisaidil (eca.europa.eu) ELi 23 keeles.

Käesoleva aasta lõpus avaldab kontrollikoda aruande [Lääne-Balkani riikides õigusriigi põhimõtte tugevdamiseks](#) antava ELi toetuse kohta.

Kontrollikoda tutvustab oma eriaruandeid Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule ning teistele huvitatud pooltele, nagu liikmesriikide parlamendid, ettevõtlusringkondade sidusrühmad ja kodanikuühiskonna esindajad. Valdav osa aruannetes esitatud soovitudest viiakse ka ellu.

Pressikontakt

Kontrollikoja pressibüroo: press@eca.europa.eu

- Vincent Bourgeais – e-post: vincent.bourgeais@eca.europa.eu – mobiil: (+352) 691 551 502
- Claudia Spiti – e-post: claudia.spiti@eca.europa.eu, mobiil: (+352) 691 553 547